

Het klimaatpact van Glasgow

Samenvatting van de slotverklaring, Harrie Jorna

Het klimaatakkoord telt na de inleiding 97 punten. Voor het samenvatten zijn de formuleringen geëffectueerd, uiteraard zo weinig mogelijk ten koste van de inhoud. (Tussen haakjes staat soms nadere uitleg in dit lettertype.)

13 november 2021

De Conferentie van de Partijen (COP), de 26-ste klimaatconferentie,

herinnerend aan artikel 2 van de Parijsakkoorden (om de opwarming van de aarde "ruim" onder de 2 °C te houden en proberen tot 1,5 °C te beperken.)

erkennende de rol van regionale en internationale klimaatactie mede in de context van de inspanningen om armoede uit te roeien,

erkennende de verwoestende gevolgen van de coronavirusziekte pandemie 2019 die deze top deed uitstellen en het belang van een wereldwijd herstel hiervan,

tevens erkennend dat klimaatverandering een zorg van de gehele mensheid is, met inachtneming van de mensenrechten, het recht op gezondheid, de rechten van inheemse volkeren, lokale gemeenschappen, migranten, kinderen, personen met een handicap, mensen in kwetsbare situaties, het recht op ontwikkeling, gendergelijkheid, vrouwenempowerment en intergenerationele gelijkheid,

wijzend op het belang van ecosystemen en de biodiversiteit bij maatregelen tegen de klimaatverandering: bossen, oceanen, de cryosfeer en het belang voor het concept "klimaatrechtvaardigheid" (aangekaart door de 100.000 demonstranten in Glasgow die boos waren dat dit alleen 'voor sommigen' als belangrijk werd beschouwd)

waardering uitend voor de verhoogde doelstellingen om de sectorale acties tegen 2030 te versnellen,

erkennend de belangrijke rol van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, met inbegrip van jongeren, bij de coöperatieve aanpak van de klimaatverandering op alle niveaus,

I. Wetenschap en urgentie

1. *erkent* het belang van de wetenschap voor effectief klimaatbeleid;

2. *looft* het zesde beoordelingsverslag van het IPCC (Het milieu is door menshanden "ongekend" snel veranderd) en de verslagen van de Wereld Meteorologische Organisatie en verzoekt het IPCC zijn verslagen in 2022 voor te leggen aan het Hulporgaan voor Wetenschappelijk en Technologisch Advies;

3. *is ernstig bezorgd* over de 1,1 °C opwarming en dat de budgetten voor de Parijsakkoorden klein zijn en snel worden uitgeput (De VS, met de hoogste emissies, verzette zich tegen deze tekst);

4. *herinnert aan* het Parijsakkoord, artikel 2, lid 2, waarin is bepaald dat dit zal worden uitgevoerd in gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid en vermogens;

5. *benadrukt de* noodzaak aanpassing en financiering in dit kritieke decennium te versterken;

II. Aanpassing

6. *neemt met ernstige bezorgdheid kennis* van de bevindingen van het IPCC dat klimaatextremen inderdaad zullen toenemen bij stijgende temperatuur;

7. *benadrukt* de noodzaak van het versterken van de financiering, capaciteitsopbouw en technologieoverdracht, het aanpassingsvermogen en de veerkracht om de klimaatkwetsbaarheid te verminderen door de inzet van de best beschikbare wetenschap;

8. *looft* de ingediende aanpassingscommunicatie en nationale aanpassingsplannen, die aanpassingsacties bevorderen;

9. *dringt* erop aan aanpassing te integreren in de lokale, nationale en regionale planning;

10. *verzoekt* aanpassingscommunicatie vóór Cop27 (november 2022) in te leveren voor de wereldwijde inventarisatie;

11. *erkent* het belang van de mondiale aanpassingsdoelstelling voor de uitvoering van de Parijsakkoorden en looft het werkprogramma “Glasgow-Sharm-el-Sheikh” over mondiale aanpassing;

12. *merkt op* dat “Glasgow-Sharm-el-Sheikh” onmiddellijk na COP27 zal starten;

13. *verzoekt* de IPCC haar bevindingen voor te leggen aan COP27: aanpassingsbehoeften, gevolgen van klimaatverandering en responsopties;

III. Financiering van de aanpassing

14. *stelt met bezorgdheid vast* dat de huidige financiering voor aanpassing (VN-experts: de wereld moet 5 tot 10 keer meer uitgeven om kwetsbaren te helpen bij onvermijdelijke milieu-omwentelingen) ontoereikend is voor ontwikkelingslanden;

15. *dringt er bij* de rijke landen op aan de klimaatfinanciering, technologieoverdracht en capaciteitsopbouw te versterken voor de uitvoering van aanpassingsplannen, ook van de ontwikkelingslanden;

16. *erkent het belang* van een toereikende en voorspelbare aanpassingsfinanciering, via het Aanpassingsfonds en verzoekt de rijke landen meerjarige toezeggingen te overwegen;

17. *looft* de recente toezeggingen van veel rijke landen hun klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden te verhogen;

18. *dringt er bij* de rijke landen op aan hun klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden ten minste te verdubbelen tegen 2025 (Dit was voor veel ontwikkelingslanden een belangrijker cop26-doel dan toekomstige emissies vermijden.);

19. *verzoekt* multilaterale ontwikkelingsbanken en de particuliere sector de financiering mobieler te maken (Geld gaat vaak niet rechtstreeks van de schatkist naar een ontwikkelingsland. Fondsen voor ontwikkelingslanden zijn vaak niet openbaar.);

IV. Mitigatie (Verzachting)

20. *bevestigt* de temperatuurdoelstelling van de Parijsakkoorden om de stijging van de mondiale temperatuur ruim onder 2 °C te houden en de inspanningen deze beperken tot 1,5 °C. (Volgens meerdere schattingen buigt de Glasgowdeal de curve hiertoe niet genoeg om.);

21. *erkent* dat de gevolgen van de klimaatverandering veel sterker zullen zijn bij een temperatuurstijging van 2°C dan van 1,5°C en besluit zich in te spannen deze tot 1,5 °C te beperken;

22. *erkent* dat hiertoe een snelle vermindering van de wereldwijde uitstoot van alle broeikasgassen vereist is: kooldioxide-emissies -45 % tegen 2030 tot -100% rond 2050;

23. *erkent* dat dit in dit decennium versnelde acties vereist, met de best beschikbare wetenschappelijke kennis en billijkheid, met gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden en nationale capaciteiten in de context van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding;

24. *is ingenomen met* het aankondigen van actuele nationale bijdragen, langetermijnstrategieën tegen broeikasgasemissies en andere acties om de temperatuurdoelstelling van de Parijsakkoorden te behalen;

25. *neemt er met ernstige bezorgdheid kennis van* dat het totale broeikasgasemissieniveau, in 2030 naar schatting 13,7 % boven dat van 2010 zal liggen;

26. *benadrukt dat* lidstaten hun inspanningen moeten opvoeren de emissies te verminderen door versnelde acties overeenkomstig artikel 4, lid 2, van de Parijsakkoorden;

27. *besluit* tot een werkprogramma ter uitvoering van de mitigatieambitie in dit decennium, ("Mitigatie" is het minimaliseren van de uitstoot van broeikasgassen. De huidige toezeggingen zijn veel te mager) aan te bevelen bij de COP27;

28. *dringt er bij* de lidstaten op aan hun bijdrage mee te delen vóór COP27;

29. *herinnert aan* artikel 3 en 4 (lid 3, 4, 5 en 11) van de Parijsakkoorden en verzoekt de lidstaten hun streefcijfers voor 2030 daaraan aan te passen vóór 2023 (Deze top heeft het tijdschema bekort. Veel landen planden geen significante emissiereducties tot 2031.);

30. *verzoekt* het secretariaat het syntheseverslag over nationaal vastgelegde bijdragen voor de Parijsakkoorden, jaarlijks bij te werken en ter beschikking te stellen van COP27;

31. *besluit* jaarlijks een ministeriële rondetafelconferentie over de ambities van vóór 2030 bijeen te roepen, te beginnen tijdens COP27;

32. *dringt er bij* de lidstaten op aan om vóór COP27 volgens artikel 4, punt 19, van de Parijsakkoorden hun langetermijnstrategieën naar netto-nul-emissies rond 2050 mee te delen;

33. *verzoekt* de lidstaten deze regelmatig bij te werken volgens de best beschikbare wetenschap;

34. *verzoekt* het secretariaat een verslag hierover ter beschikking te stellen van COP27;

35. *wijst op* het belang van het afstemmen hiervan op elkaar door de lidstaten;

36. *verzoekt* de lidstaten de implementatie hiervan te versnellen door maatregelen voor schone energieopwekking en energie-efficiëntie, en door de uitfasering van steenkool en inefficiënte subsidies voor fossiele brandstoffen waarbij de noodzaak van een rechtvaardige transitie wordt erkend (De vermelding hiervan is een breuk met eerdere VN-klimaatakkoorden. In een last-minute-verandering drongen China en India, mede namens een groep andere ontwikkelingslanden, aan op het veranderen van "uitfasering" naar "afbouw", maar dat heeft het definitieve ontwerp niet gehaald.);

37. *verzoekt de* lidstaten maatregelen te overwegen om tegen 2030 de uitstoot van andere broeikasgassen dan kooldioxide, zoals methaan, te verminderen;

38. *benadrukt* het belang van bescherming en het herstel van ecosystemen om de temperatuurdoelstelling van de Parijsakkoorden te bereiken, door terrestrische en mariene ecosystemen die fungeren als reservoirs van broeikasgassen te beschermen, waarbij sociale en milieuwaarborgen worden gewaarborgd;

39. *erkent* dat meer steun voor de ontwikkelingslanden, een hogere ambitie in hun acties mogelijk zal maken;

V. Financiën, technologieoverdracht en capaciteitsopbouw voor mitigatie

40. *dringt bij* de rijke landen en andere partijen erop aan meer steun te verlenen, door financiën, technologieoverdracht en capaciteitsopbouw, om ontwikkelingslanden bij te staan in hun mitigatiepogingen;

41. *neemt met zorg kennis* van de groeiende behoeften van ontwikkelingslanden, door klimaatverandering en coronapandemie;

42. *looft* de vaststelling van behoeften van ontwikkelingslanden voor o.a. de uitvoering van de Parijsakkoorden;

43. *benadrukt dat* klimaatfinanciering uit alle bronnen nodig is om de Parijsakkoorden te bereiken, met ook 100 miljard USD per jaar meer steun voor de ontwikkelingslanden;

44. *betreurt ten zeerste* dat dat nog niet is bereikt (Rijke landen kwamen niet hun belofte na om jaarlijks \$100 miljard te geven aan ontwikkelingslanden voor groenere economieën en de aanpassingen aan klimaatverandering.), maar looft de toegenomen toezeggingen van de rijke landen;

45. *verzoekt* de rijke landen hierin duidelijker te zijn via hun tweejaarlijkse mededelingen (artikel 9, lid 5) van de Parijsakkoorden;

46. *dringt er bij* de rijke landen op aan de 100 miljard USD vóór 2025 te voldoen en benadrukt het belang van transparantie daarbij;

47. *dringt bij* financiële instellingen, zoals de multilaterale ontwikkelingsbanken aan op opschalen van de klimaatinvesteringen en op een voortdurende schaalvergroting van klimaatfinanciering uit alle bronnen wereldwijd, met inbegrip van subsidies en andere concessionele financieringsvormen (Hulp in de vorm van zachte leningen waarvan de financieringsvoorwaarden zachter zijn dan commerciële voorwaarden.);

48. *benadrukt* de noodzaak van meer financiële middelen voor de lidstaten die bijzonder kwetsbaar zijn voor de klimaatverandering, en moedigt steun aan, ook met bijzondere trekkingsrechten (recht om de eigen valuta om te zetten in valuta's waaraan speciale behoefte bestaat.);

49. *is met waardering ingenomen met* een nieuwe collectieve gekwantificeerde doelstelling inzake klimaatfinanciering, en ziet uit naar het ad-hoc-werkprogramma (n.a.v.CMA.3) met de acties daarin;

50. *onderstreept* het belang hiervan, om armoede uit te roeien en financieringsstromen te richten op het verlagen van broeikasgasemissies en op klimaatbestendige ontwikkeling;

51. *benadrukt* de noodzaak van financiering in ontwikkelingslanden en roept op tot bevordering van financieringsmogelijkheden in dezen;

52. *neemt kennis* van de zorgen rond subsidieerbaarheid en het realiseren van klimaatfinanciering, en benadrukt het belang van coullance rond opgeschaalde

leningen, met name voor de ontwikkelingslanden die bijzonder kwetsbaar zijn voor de klimaatverandering;

53. *moedigt* financiële steunverleners aan tot het vereenvoudigen en verbeteren van het verlenen van concessionele financiële middelen;

54. *onderstreept dat* het noodzakelijk is de financieringsstromen op transparante en inclusieve wijze in te zetten naar een lage uitstoot van broeikasgassen in de context van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding;

55. *verzoekt* de rijke lidstaten de financieringsactiviteiten van ontwikkelingsbanken sneller te doen afstemmen op de Parijsakkoorden;

56. *erkent* de vooruitgang van de samenhang en coördinatie in de capaciteitsopbouw afgestemd op de Parijsakkoorden;

57. *erkent* dat ontwikkelingslanden lacunes bij de capaciteitsopbouw moeten onderkennen en klimaatacties en oplossingen hiervoor moeten katalyseren;

58. *is ingenomen met* de resultaten van de "COP26-katalysator voor klimaatactie" en de krachtige toezeggingen van veel lidstaten om de capaciteitsopbouw te steunen;

59. *is ingenomen met* de jaarverslagen voor 2020 en 2021 van het Uitvoerend Comité Technologie en het Centrum en Netwerk voor Klimaattechnologie, en verzoekt hen hun samenwerking te versterken;

60. *benadrukt* het belang van samenwerking bij technologieontwikkelingen ter mitigatie, de daartoe nodige innovaties en de adequate financieringen daartoe;

VI. Verlies en schade

61. *erkent* dat de klimaatverandering schade heeft veroorzaakt en in toenemende mate zal veroorzaken en dat de klimaatextremen een steeds grotere sociale, economische en ecologische bedreiging vormen (Zelfs als we morgen stoppen met fossiel en biljoenen dollars spenderen aan aanpassingen, zullen de klimaatgevolgen catastrofaal zijn);

62. *erkent* de belangrijke rol van belanghebbenden op lokaal, nationaal en regionaal niveau, van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, bij het voorkómen en aanpakken van schade;

63. *herhaalt* de noodzaak van opvoering van financieringen, technologieoverdracht en capaciteitsopbouw voor het voorkómen en aanpakken van schade, met name in de zeer klimaatkwetsbare ontwikkelingslanden (die geen schuld daaraan hebben, maar het meest eronder lijden. Zij vroegen schadevergoeding aan de rijke landen, maar deze wilden niet aansprakelijk worden gesteld.);

64. *dringt bij* de rijke landen, bij de banken, bij de VN, bij (inter)nationale organisaties binnen en buiten regeringen, erop aan aanvullende steun te verlenen voor de aanpak van schade;

65. *erkent* het belang van vraaggestuurde technische bijstand bij capaciteitsopbouw voor de aanpak van schade;

66. *is ingenomen* met het Santiago-netwerk (opgezet in 2019) voor de aanpak van schade, inclusief de institutionele regelingen ervan;

67. *besluit* het Santiago-netwerk financieel te steunen om schade in ontwikkelingslanden in te perken en de functies uiteengezet in CMA.3 -9 veilig te stellen;

68. *besluit* tot de uitvoering hiervan, beschreven in CMA.3-10;

69. *besluit* dat de in 67 bedoelde financiële steun zal worden beheerd door het VN-orgaan dat secretariaatsdiensten verleent;

70. *dringt er bij* de rijke landen op aan om het Santiago-netwerk financieel en technisch te steunen zoals bedoeld in 67;

71. *erkent* het belang van coherentie van maatregelen tegen de gevolgen van de klimaatverandering;

72. *besluit* partnerschappen te versterken tussen ontwikkelingslanden en rijke landen om te komen tot fondsen en technische agentschappen;

73. *besluit* tot een Glasgow-dialogoog (eerder werd dit een "faciliteit" genoemd, maar de rijke landen weigerden dit woord dat hen verantwoordelijk zouden stellen voor schade.) in de eerste zittingsperiode van elk jaar (tot juni 2024) tussen partijen, relevante organisaties en belanghebbenden voor de financiering van de afwijding en aanpak van schade;

74. *verzoekt* het hulporgaan hiervoor samen te werken met het Uitvoerend Comité van het Warschau Internationaal Mechanisme voor Verlies en Schade;

VII. Tenuitvoerlegging

75. *besluit* snel werk te maken van de volledige uitvoering van de Parijsakkoorden;

76. *looft* de wereldwijde inventarisatie en geeft vastberaden aan dat het alomvattend, en inclusief, in lijn met artikel 14 van het Parijsakkoord CMA.1-19 en punt 5 hierboven zal zijn;

77. *moedigt* de deelname hieraan aan van onafhankelijke belanghebbenden;

78. *herinnert aan* de Katowiceakkoorden (vóór 2024 moeten alle landen hun broeikasgasemissies rapporteren) en prijst de voltooiing van het werkprogramma van het Parijsakkoord, met name het aannemen van besluiten over:

a) termijnen voor nationale bijdragen volgens CMA.3-4-10;

b) methodologische kwesties i.v.m. transparantiekader voor actie en ondersteuning volgens CMA.3-13;

c) modaliteiten en procedures voor een openbaar register volgens CMA.3-4-12;

- d) en volgens CMA.3-7-12
- e) richtsnoeren voor samenwerkingsbenaderingen volgens CMA.3-6-2;
- f) regels, modaliteiten en procedures voor het mechanisme in CMA.3-6-4;
- g) werkprogramma voor niet-marktbenaderingen volgens CMA.3-6-8;

79. *dringt aan* op tijdige verslaglegging overeenkomstig artikel 13 van de Parijsakkoorden en CMA.1-18;

80. *erkent* de wens van ontwikkelingslanden om het verbeterde transparantiekader van de Parijsakkoorden artikel 13 tijdig, adequaat en voorspelbaar te implementeren;

81. *is ingenomen met* besluit-CP.26, dat de Global Environment Facility aanmoedigt de toegewezen financiën te verhogen, en dat de Capaciteitsopbouw voor Transparantie (besluit 1/CP.21-84) op verzoek van ontwikkelingslanden deze zal blijven ondersteunen bij de opbouw van hun institutionele en technische capaciteit in dezen;

82. *evenals met* CMA.3, waarin de Mondiale Milieufaciliteit hetzelfde wordt verzocht en moedigt de Mondiale Milieufaciliteit aan nauw samen te werken met o.a. de Taskforce voor Klimaatfinanciering en de "COP26-katalysator";

83. *neemt kennis* van het herziene mandaat van de deskundigenadviesgroep in de bijlage bij besluit-/CP.26;

84. *erkent* de zorg voor economieën die het meest worden getroffen door responsmaatregelen, met name ontwikkelingslanden, volgens het Parijsakkoord, artikel 4, lid 15;

85. *erkent* de noodzaak van transitie voor duurzame ontwikkeling en uitroeiing van armoede, het scheppen van hoogwaardig werk, door financiën te richten op klimaatbestendige ontwikkeling, o.a. door overdracht van technologie aan ontwikkelingslanden;

VIII. Samenwerking

86. *merkt op dat* de Parijsakkoorden moeten worden nagekomen en verzoekt de VN in 2023 wereldleiders bijeen te roepen om de ambitie tot 2030 te overwegen;

87. *erkent* het belang van internationale samenwerking bij innovatieve klimaatacties, door alle actoren in de richting van de Parijsakkoorden;

88. *erkent* de rol van ongebonden belanghebbenden: het maatschappelijk middenveld, autochtone bevolkingsgroepen, lokale gemeenschappen, jongeren, kinderen (Aan het einde van de conferentie erkende de secretaris-generaal van de VN, António Guterres, de rol van jongeren, inheemse gemeenschappen, vrouwelijke leiders en "klimaatactielegerleiders". Hij zei: "Trek je nooit terug. Ik zal bij je zijn." Jeugd-klimaatactivisten zoals Greta Thunberg hebben miljoenen jongeren geïnspireerd.) en lokale en regionale overheden;

89. *is ingenomen met* het partnerschap van Marrakech voor de versterking van de ambitie, het leiderschap en de acties op hoog niveau, en met het platform "Niet-overheidszone voor klimaatactie" om de verantwoordingsplicht en de voortgang van vrijwillige initiatieven te bevorderen;

90. *is ingenomen met* de regionale klimaatweken waarin belanghebbenden hun reacties op de klimaatverandering kunnen versterken en moedigt voortzetting daarvan aan;

91. *dringt erop aan* vroegtijdig te beginnen met de uitvoering van het werkprogramma van Glasgow, rekening houdend met mensenrechten, gendergelijkheid en vrouwenempowerment;

92. *dringt erop aan* te zorgen voor participatie van jongeren in multilaterale, nationale en lokale besluitvormingsprocessen in dezen;

93. *benadrukt* de rol van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen bij maatregelen tegen klimaatverandering, en dringt erop aan deze actief te betrekken bij het ontwerpen en uitvoeren ervan;

94. *spreekt haar erkenning uit* van de rol van de waarnemersorganisaties, waaronder de negen kiesdistricten, het delen van hun kennis en hun oproepen de doelstellingen van de Parijsakkoorden te verwezenlijken;

95. *moedigt* volledige, zinvolle en gelijke deelname van vrouwen aan en te zorgen voor gender-responsieve uitvoeringsmiddelen;

96. *neemt kennis* van de geraamde gevolgen van de activiteiten voor de begroting;

97. *wenst* dat de in dit besluit genoemde acties worden ondernomen onder voorbehoud van de beschikbaarheid van financiële middelen.

[Hier vindt u de officiële tekst](#) in het Engels (wel elektronisch vertaalbaar) van 7000 woorden, af en toe door de verslaggever becommentarieerd.